19/04/2019

Επίτιμος διδάκτορας του ΔΠΘ ο Αλκιβιάδης Χαραλαμπίδης

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Έναν από τους πιο επιφανείς ιστορικούς της τέχνης, το έργο του οποίου καθόρισε την πορεία των σπουδών της ιστορίας της τέχνης τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας και η δραστηριότητά του σφράγισε την εξέλιξη της έρευνας για την ιστορία της ευρωπαϊκής και νεοελληνικής τέχνης, τον Ομότιμο Καθηγητή του ΑΠΘ κ. Αλκιβιάδη Χαραλαμπίδη, αναγόρευσε επίτιμο διδάκτορα το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ το απόγευμα της Τετάρτης 17 Απριλίου στο Κεντρικό Αμφιθέατρο της Πανεπιστημιούπολης Κομοτηνής.

Κατά την διάρκεια της τελετής επισημάνθηκε η σημαντική προσφορά του τιμώμενου στην επιστήμη του αλλά και στη διάδοσή της τόσο εντός του ακαδημαϊκού χώρου όσο και εκτός αυτού, με τον ίδιο να κάνει μια ιδιαίτερα περιεκτική ομιλία που αφορούσε το φως και το χρώμα, αλλά και πώς η τέχνη καταφέρνει να διυλίσει τόσο την ατομική εμπειρία όσο και τη συλλογική.

Image not found or type unknown

Αλέξανδρος Πολυχρονίδης «Ουσιωδέστατη και σημαντικότατη η συνεισφορά του Αλκιβιάδη Χαραλαμπίδη»

Την αναγόρευση χαιρέτισε ο Πρύτανης του ΔΠΘ κ. Αλέξανδρος Πολυχρονίδης, ο οποίος τόνισε πως η επιτιμοποίηση του κ. Χαραλαμπίδη αποτελεί ιδιαίτερη χαρά και τιμή για το ΔΠΘ, τον ίδιο προσωπικά αλλά και το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας.

Έτσι τιμούν τον καθηγητή τόσο για την μακρόχρονη συνεργασία του με το ΤΙΕ, αλλά και την ουσιωδέστατη και σημαντικότατη συνεισφορά του στην επιστήμη. Συνεχάρη δε τον πρόεδρο και τα μέλη του Τμήματος για την τελετή αναγόρευσης, αλλά και για την συνεισφορά τους προς το ίδιο το ΔΠΘ, μιας και είναι ένα τμήμα με εξαιρετική δραστηριότητα, εκπαίδευση των φοιτητών και διδασκαλία, ερευνητικό έργο, εξωστρέφεια και συμμετοχή στα κοινά και τα δρώμενα της κοινωνίας.

Μάλιστα πολλές φορές δρουν ακόμα και σαν καταλύτης στο ΔΠΘ, απορροφώντας κραδασμούς και συνεισφέροντας στην πανεπιστημιακή, ακαδημαϊκή αλλά και εργασιακή ηρεμία.

Ζήτησε όμως και συγνώμη από τα μέλη του τμήματος, γιατί ως πρυτανεία δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο βαθμό που θα ήθελαν και αρμόζει ώστε να στηρίξουν περισσότερο το Τμήμα.

Μαρία Τζιάτζη «Στο πρόσωπό του συνδυάζονται ιδανικά η επιστημονική γνώση, η αγάπη για την τέχνη, το διδακτικό χάρισμα»

Ο κ. Χαραλαμπίδης, έχει να επιδείξει ένα πολύ πλούσιο ερευνητικό έργο στην ιστορία της τέχνης, τόσο στον Ευρωπαϊκό όσο και τον Ελληνικό χώρο, σημείωσε η πρόεδρος του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας κ. Μαρία Τζιάτζη, η οποία σημείωσε πως τα συμπεράσματά του για την Εφτανησιώτικη ζωγραφική είναι και πρωτοπόρα, και αδιαμφισβήτητα.

Η φήμη του διδακτικού του χαρίσματος, είχε φτάσει και σε αυτούς που δεν υπήρξαν μαθητές του, με το μάθημά του να αποτελεί μια λαμπρή μυσταγωγία, τόνισε, ενώ επισήμανε το ενδιαφέρον του Επίτιμου Διδάκτορα για την εκπαίδευση του λαού σε θέματα ιστορίας της τέχνης, προσφέροντας τις υπηρεσίες και τις γνώσεις του με συστηματικά ετήσια, εξαμηνιαία, τρίμηνα και μηνιαία μαθήματα και διαλέξεις εκτός πανεπιστημίου, τη διοργάνωση εκθέσεων και τη συγγραφή εγκυκλοπαιδικών λημμάτων.

«Στο πρόσωπό του συνδυάζονται ιδανικά η επιστημονική γνώση, η αγάπη για την τέχνη, το διδακτικό χάρισμα. Έναν συνδυασμό από τον οποίο επωφελείται όλη η κοινωνία που έχει ανάγκη να προσεγγίσει και να γνωρίσει την τέχνη» τόνισε η κ. Τζιάτζη κλείνοντας.

Image not found or type unknown

Γιώργος Τσιγάρας «Κέντρο των ερευνών και των μελετών του είναι ο άνθρωπος και τα δημιουργήματά του»

Τον έπαινο του τιμωμένου ανέγνωσε ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας κ. Γεώργιος Χ. Τσιγάρας, που χαρακτήρισε τον κ. Χαραλαμπίδη ένα εκ των πλέον επιφανών ιστορικών της τέχνης, έναν επιστήμονα, ερευνητή και δασκάλου που με το έργο του καθόρισε την πορεία των σπουδών της ιστορίας της τέχνης τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας και ο οποίος με τη διδασκαλία αλλά και τη γενικότερη ακαδημαϊκή και κοινωνική του δραστηριότητα σφράγισε την εξέλιξη της έρευνας για την ιστορία της ευρωπαϊκής και νεοελληνικής τέχνης.

Ο κ. Τσιγάρας αναφέρθηκε στη βιογραφία και τις σπουδές του τιμωμένου, κάνοντας ειδική μνεία στις πρώιμες του μονογραφίες, τη διδακτορική του διατριβή με αντικείμενο της έρευνάς του την ελληνική προσωπογραφία του 19ου αιώνα και τη μελέτη του για την εφτανησιώτικη ζωγραφική του 18ου και 19ου αιώνα, οι οποίες παρουσιάζουν μεταξύ τους μια ενδιαφέρουσα ερευνητική συνάφεια και συνέχεια, έδειξαν αμέσως τις κατευθύνσεις του και προοιώνιζαν τις σταθερές μελλοντικές του έρευνες που αφορούν κυρίως στην ευρωπαϊκή και στη νεοελληνική τέχνη.

Άνοιξαν παράλληλα στους νεότερους ερευνητές καινούργιους δρόμους για τη διερεύνηση της ιστορίας της νεοελληνικής τέχνης, γιατί προσεγγίζουν το προσφερόμενο εικαστικό υλικό με μια διάθεση πολυεπίπεδη, με μια θεώρηση

διεπιστημονική.

Ο κ. Χαραλαμπίδης εξελέγη το 1989 Καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης στη Φιλοσοφική του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αφού διήλθε με επιτυχία όλα τα στάδια της πανεπιστημιακής ιεραρχίας, έχοντας θέσει ως στόχο ζωής τη διδασκαλία στο Πανεπιστήμιο, το οποίο υπηρέτησε από το 1972 μέχρι και το 2013, οπότε και αναγορεύτηκε Ομότιμος Καθηγητής. Μέχρι και σήμερα συνεχίζει να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, διδάσκοντας ιστορία της τέχνης και μεταδίδοντας την αγάπη και τη σοφία του για την τέχνη στους πολυάριθμους φοιτητές του, δίνοντας έμφαση στη διδασκαλία της τέχνης και έξω από το αμφιθέατρο, στους χώρους της τέχνης.

Ο Άλκης Χαραλαμπίδης στο πλούσιο, πολύπλευρο έργο του κατόρθωσε να δείξει πόσο στενά δεμένη είναι η ιστορία της τέχνης με την ιστορία και επίσης πόσο αναγκαία είναι η γνώση των καλλιτεχνικών και αισθητικών ρευμάτων και τάσεων ώστε να οικοδομηθεί η καλλιτεχνική και αισθητική καλλιέργεια, ανέφερε ο κ. Τσιγάρας, μιας και η αγάπη του για την τέχνη και τη θεωρία της τέχνης, καθώς και η στέρεη γνώση της ιστορίας και της ιστορίας της τέχνης προσέφεραν στους φοιτητές του τις προϋποθέσεις για να ανακαλύψουν την ομορφιά του κόσμου, να την αντιλαμβάνονται και να τη γνωρίζουν.

«Με τη διδασκαλία και την κοινωνική του δραστηριότητα προώθησε σε μεγάλο βαθμό τη διάδοση της τέχνης και της ιστορίας της, ενέπνευσε πολλούς νέους επιστήμονες να ασχοληθούν με την έρευνα της ευρωπαϊκής και νεοελληνικής τέχνης και τους προσέφερε τα κίνητρα να ασχοληθούν ερευνητικά με ζητήματα ιστορίας της τέχνης τόσο σε μεταπτυχιακό όσο και σε επίπεδο διδακτορικών σπουδών» ανέφερε.

Στη συνέχεια ο κ. Τσιγάρας έκανε εκτενή αναφορά στο συγγραφικό έργο του τιμώμενου, με έμφαση στην προσφάτως αναθεωρημένη εξαιρετική, ογκώδη και πρωτοποριακή μονογραφία του που την επιγράφει: «Η τέχνη του 20ου αιώνα», ενώ έκλεισε τον έπαινο με μερικές προσωπικές εκτιμήσεις, έχοντας μελετήσει το έργο και έχοντας γνωρίσει τον Άλκη Χαραλαμπίδη, που τον τιμά με την φιλία του.

«Κέντρο των ερευνών και των μελετών του είναι ο άνθρωπος και τα δημιουργήματά του. Ο άνθρωπος, όχι μόνο όπως τον αντιλαμβάνονταν οι μεγάλοι Γερμανοί ουμανιστές του 18ου αιώνα, αλλά με το έργο του επιχειρεί να απαντήσει στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σημερινός άνθρωπος της ψηφιακής εποχής και στο ερώτημα τι σημαίνει την εποχή αυτή ουμανιστική καλλιτεχνική παιδεία» σημείωσε.

Αλκιβιάδης Χαραλαμπίδης «Ακόμα και η πιο συμπαγής, αρραγής και πυκνή μάζα, είναι ευάλωτη στην πραγματικότητα που λέγεται χρώμα και φως»

Η τελετή έκλεισε με την ομιλία του Επίτιμου Διδάκτορα κ. Αλκιβιάδη Χαραλαμπίδη με θέμα: «Με αφορμή μια ‘μονότονη’ επανάληψη: ένα μικρό μάθημα Ιστορίας της Τέχνης», που επικεντρώθηκε στον τρόπο με τον οποίο οι ιμπρεσιονιστές ζωγράφοι εξερεύνησαν τις διαφορές στο χρώμα και το φως μέσα από την φαινομενική επανάληψη του θέματος.

Ξεκινώντας προσέφερε ένα «ευχαριστώ» για την τιμή και την τελετή που πραγματοποιήθηκε για αυτόν, ένα ευχαριστώ σε όλα τα χρώματα της ίριδας, από το δυνατό ακτινοβόλο κόκκινο, ως το βαθύ στοχαστικό και υποβλητικό γαλάζιο, που συνθέτουν το αιγιακό φως. Χρώμα και φως λοιπόν, τα δύο άυλα στοιχεία που καθορίζουν την αντίληψή μας και την αίσθηση του κόσμου μας.

Από την αρχή της εμφάνισης της τέχνης στα προϊστορικά χρόνια, μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, βλέπουμε μια σταθερή προσπάθεια αποτύπωσης της πραγματικότητας με τον ακριβέστερο δυνατό τρόπο, με το εκκρεμές της τέχνης να κινείται μεταξύ της παραστατικότητας και την αφαίρεση.

Ο κ. Χαραλαμπίδης περιέγραψε την πορεία αυτή του νατουραλισμού, που διακόπτεται στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, με την εφεύρεση της φωτογραφίας.

Τότε δημιουργείται ένα υπαρξιακό ζήτημα για τους ζωγράφους, μιας και το μηχανικό μάτι της φωτογραφικής μηχανής ουσιαστικά τους υποκατέστησε, με το πρώτο ερώτημα που τίθεται είναι η ουσία της πραγματικότητας, αν δηλαδή αυτή είναι σταθερή και αμετακίνητη ή φευγαλέα, παροδική και μεταβαλλόμενη.

Έτσι έρχεται ένας από τους μεγαλύτερους ζωγράφους της Γαλλίας, ο Κλοντ Μονέ, ο σημαντικότερος εκπρόσωπος του κινήματος του ιμπρεσιονισμού, για να θέσει ζητήματα, που ανέλυσε ο κ. Χαραλαμπίδης στο κοινό που βρέθηκε την Τετάρτη στην αίθουσα.

Ο όρος ιμπρεσιονισμός προέρχεται από τη γαλλική λέξη impression, που σημαίνει εντύπωση, δηλαδή προσπάθεια αιχμαλώτισης του στιγμιαίου, για αυτό και ονομάζεται και υποκειμενικός ρεαλισμός, που σημαίνει πως το υποκείμενο πλέον επιλέγει τη στιγμή και το θέμα χωρίς να ενδιαφέρεται για το ίδιο, αλλά αυτό που συμβαίνει σε σχέση με αυτόν και το θέμα.

Έτσι περιέγραψε, με παραδείγματα, πώς δύο από τους κυριότερους εκπροσώπους του κινήματος, ο Κλοντ Μονέ και Πολ Σεζάν, βρήκαν τρόπο έκφρασης μέσα από τη μονότονη επανάληψη.

Ο Μονέ ζωγράφισε τον καθεδρικό της Ρουέν επί δύο σχεδόν χρόνια, σε διαφορετικές ώρες και εποχές, συνειδητοποιώντας ότι η φυσική πραγματικότητα, είναι σε συνεχή μεταβολή μέσα από το χρώμα και το φως, που την αλλάζουν από τη μία στιγμή στην άλλη.

Ο Σεζάν ζωγράφισε διάφορες παραλλαγές του τοπίου στον τόπο καταγωγής του, στο Aix-en-Provence, ζωγραφίζοντας το βουνό που βρίσκεται 16 χιλιόμετρα μακριά από το σπίτι του, το Mont Sainte-Victoire. Όμως δεν έβλεπε μόνο το βουνό, αλλά τον ενδιέφερε περισσότερο να δει τις σχέσεις μεταξύ των πραγμάτων, όπως η σχέση του βουνού με τον ουρανό, του δέντρου με τον ουρανό και το βουνό, με όλα τα στοιχεία του τοπίου, μια νοοτροπία που θα αποτελέσει τη βάση για ένα μεγάλο μέρος των αναζητήσεων της ζωγραφικής του 20^{ου} αιώνα.

Σε αντίθεση μάλιστα με τον Μονέ, πίστευε πως πίσω από την επιφάνεια των πραγμάτων κρύβονται βασικές γεωμετρικές δομές, σε μια αδιατάρακτη αρχιτεκτονική της φυσικής πραγματικότητας.

Κλείνοντας σημείωσε πως ακόμα και η πιο συμπαγής, αρραγής και πυκνή μάζα, είναι ευάλωτη στην πραγματικότητα που λέγεται χρώμα και φως, στην επίθεση που δέχεται η συμπαγής αδιαπέραστη ύλη, από το φως και το χρώμα, που αν συνδυαστεί με τον υποκειμενισμό που διακρίνει τους καλλιτέχνες μετά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, οδηγεί στο συμπέρασμά ότι η τέχνη μπορεί να είναι μια πολύ προσωπική υπόθεση, η οποία καταφέρνει να διυλίσει τόσο την ατομική εμπειρία, όσο και τη συλλογική.

Έτσι η επιφάνεια μπορεί να παραπέμπει στο βάθος, και το βάθος να αντανακλάται στην επιφάνεια, και πέρα από τα αντικείμενα αυτά καθ’ αυτά, μεγάλη σημασία έχουν οι σχέσεις ανάμεσά τους, και σε αυτό θα πρέπει να δώσει βάρος η αισθητική μας παιδεία στην Ελλάδα, ώστε να καλλιεργηθεί το βλέμμα των παιδιών και να βλέπουν πράγματα που όταν μεγαλώσουν δεν μπορούν να τα δουν.

«Εμείς, από μια διαστρέβλωση της οπτικής μας που δεν καλλιεργείται καθόλου σε αισθητικό επίπεδο στο σχολείο μας, μάθαμε να βλέπουμε μόνο συμπαγείς όγκους, την πολυκατοικία, το αυτοκίνητο το δέντρο κτλ. Δεν μάθαμε να βλέπουμε τα κενά ανάμεσά τους, που είναι το ίδιο λειτουργικά και γόνιμα όσο αφορά την τελική εικόνα που έχουμε για τον κόσμο» τόνισε ο κ. Χαραλαμπίδης για να επισημάνει ότι για αυτό οι πόλεις μας αποτελούν συμπαγείς όγκους, όπου δεν βρίσκει το μάτι να αναπαυθεί.

Η τέχνη, σημείωσε, μπορεί να μας βοηθήσει να βλέπουμε τα πράγματα αλλιώς. Αυτά που η καθημερινότητα αμβλύνει και καθιστά αδιάφορα η μονοτονία του τίτλου, είναι πολύ σημαντικά για τους καλλιτέχνες και προσπαθούν να μας δείξουν τον κόσμο αλλιώς.

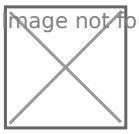

Πρεσβευτής για το πανεπιστήμιο που δοκιμάζεται ο Α. Χαραλαμπίδης

Την τελετή χαιρέτισε και ο μητροπολίτης Μαρωνείας και Κομοτηνής Παντελεήμων, ο οποίος συνεχάρη το ΔΠΘ και το τμήμα για την τιμή αυτή στον κ. Αλκιβιάδη Χαραλαμπίδη, που γίνεται μέλος της πανεπιστημιακής μας κοινότητας και θα αποτελέσει καλό πρεσβευτή για το πανεπιστήμιο, το οποίο δοκιμάζεται.

«Και η Νομική Σχολή δοκιμάζεται, και το ΤΕΦΑΑ, και άλλες σχολές, εμείς είμαστε αντίθετοι στη συρρίκνωση του πανεπιστημίου, για τους λόγους που ξέρουμε» σημείωσε ζητώντας από τον κ. Χαραλαμπίδη ως επίτιμο καθηγητή να γίνει καλός πρεσβευτής και αυτών των αιτημάτων.

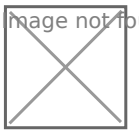

Προσφώνηση του Μανόλη Βαρβούνη κατά την τελετή αναγόρευσης

Το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας υποδέχεται απόψε στους κόλπους του ως επίτιμο μέλος τον ομότιμο καθηγητή Ιστορία της Τέχνης του Αριστοτελείου Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης κ. Άλκη Χαραλαμπίδη. Έναν ώριμο και καταξιωμένο επιστήμονα, που έχει υπηρετήσει με συνέπεια και αφοσίωση τόσο το επιστημονικό του αντικείμενο, όσο και την ελληνική ακαδημαϊκή εκπαίδευση. έναν ερευνητή και δάσκαλο που υπήρξε από τους κύριους διαμορφωτές του ελληνικού επιστημονικού χώρου του σχετικού με την μελέτη τόσο της ευρωπαϊκής, όσο και της

νεοελληνικής τέχνης και του οποίου η επιστημονική, ερευνητική και διδακτική παρακαταθήκη συνεχίζει να φωτίζει και να καθοδηγεί τους μαθητές και τους διαδόχους του.

Το Τμήμα μας προσφέρει μαθήματα Ιστορίας της Τέχνης και το συγκεκριμένο αντικείμενο, που διδάσκεται σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, εκπροσωπείται επάξια και στον τομέα των διδακτορικών και των μεταδιδακτορικών σπουδών. Οφείλεται αυτό στους άξιους συναδέλφους και πρωταρχικά στον συνάδελφο αναπληρωτή καθηγητή και αναπληρωτή πρόεδρο του Τμήματός μας, και εκλεκτό φίλο, κ. Γεώργιο Τσιγάρα, και βρίσκει εξαιρετική ανταπόκριση στους φοιτητές μας. Και είναι σε αυτά τα ακαδημαϊκά πλαίσια που η αποψινή αναγόρευση του κ. Χαραλαμπίδη εντάσσεται, ως μια απόδοση τιμής οφειλόμενης σε πανεπιστημιακό δάσκαλο διακεκριμένο, αλλά και ως συμβολική αντανάκλαση του έργου που επιτελείται, στον τομέα αυτό, στο Τμήμα μας.

Αν η τέχνη ομορφαίνει τη ζωή μας και δίνει νόημα ξεχωριστό στην καθημερινότητά μας, η επιστημονική μελέτη της κοσμεί την ακαδημαϊκή μας ζωή, ομορφαίνοντας και νοηματοδοτώντας την ακαδημαϊκή μας μικροκοσμογραφία, για να θυμηθώ τον Comford. Ιδίως δε στα καθ’ ημάς η ελληνική τέχνη, θρησκευτική και κοσμική, αποτελεί κομμάτι αναπόσπαστο του πολιτισμού και της παράδοσής μας, όπως διαχρονικά συγκροτείται και όπως εκφράζεται και σχηματοποιείται στην ελληνορθόδοξη πολιτισμική μας ταυτότητα.

Όλα αυτά τα μεγάλα και σημαντικά, που συνιστούν και εικονογραφούν την πολιτισμική μας ιδιοπροσωπία, καθώς αυτή κινείται, δομείται και αποτυπώνεται μεταξύ Ανατολής και Δύσης, ανάμεσα στον Βορρά και το Νότο, στο άκρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και στις εσχατιές της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου, υπηρετούνται στο Τμήμα μας και τιμώνται απόψε στο πρόσωπο του καθηγητού κ. Άλκη Χαραλαμπίδη. Όλα εκείνα, δηλαδή, που αποδεικνύουν ότι ο ελληνικός πολιτισμός υπήρξε και είναι όχι μεθοριακός αλλά κεντρικός, βασική συνισταμένη και γόνιμο υπόβαθρο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, οποίος χωρίς τις ελληνικές και τις χριστιανικές ρίζες του δεν μπορεί ούτε να ορισθεί, ούτε να νοηθεί.

Αξιότιμε κ. καθηγητά
Αυτοί υπήρξαν, κατ’ εμέ κριτή, οι βασικοί άξονες του έργου και της προσφοράς σας στην έρευνα και τη διδασκαλία της ευρωπαϊκής και της ελληνικής τέχνης. Κι αυτοί είναι κατ’ ουσίαν οι λόγοι που το Τμήματος αποφάσισε να σας τιμήσει με την ύψιστη ακαδημαϊκή διάκριση του επίτιμου διδάκτορα. Σας καλωσορίζουμε λοιπόν με ιδιαίτερη τιμή και υπερηφάνεια στην ακαδημαϊκή μας οικογένεια, σας ευχαριστούμε που δεχθήκατε να ενταχθείτε σε αυτήν ως μέλος τετιμημένο και

διακεκριμένο και σας ευχόμαστε υγεία απερικλόνητη και μακρότητα ημερών για να συνεχίσετε να μας χαρίζετε τα κατορθώματα της διανοίας σας και τα συγγραφικά έργα των χειρών σας.

Ως ευ παρέστητε.

Πηγή: www.paratiritis-news.gr